

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Realizacja obowiązków i uprawnień Policji w świetle nowelizacji aktów prawnych dokonanych w 2023 r.

kom. Dorota Kozłowska

Zakład Służby Prewencyjnej CSP

Rok 2023 jest szczególnie pod względem nowelizacji przepisów prawnych, które ustawodawca wprowadził w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Uchwaleniem ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 289) oraz ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535), które weszły w życie odpowiednio 15 sierpnia i 22 czerwca 2023 r., wdrożył obszerne zmiany w wielu aktach prawnych, w szczególności: w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ale również w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. Obecna zmiana w systemie jest największą od 2010 r.

W niniejszym artykule, ze względu na rozległość zmian w przepisach prawnych obejmujących procedury antyprzemocowe, dokonano przeglądu i analizy wybranych zagadnień dotyczących tych uregulowań, które związane są z realizacją obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy Policji. Przyjęte rozwiązania zawarte w powyższych ustawach, a także przepisach wykonawczych mają na celu ochronę przed przemocą domową oraz poprawę funkcjonowania systemu przeciwdziałania temu zjawisku na szczeblu centralnym, regionalnym oraz na szczeblu samorządu terytorialnego.

ZMIANY W USTAWIE Z DNIA 29 LIPCA 2005 R. O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W RODZINIE

1. Diagnoza przemocy domowej w oparciu o jej nową definicję i zakres

Ustawodawca wprowadził zmianę tytułu ustawy z „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, co związane było z tym, że obowiązująca nazwa ustawy powodowała stygma-

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

tyzowanie rodziny i wskazywała, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy. Natomiast zachowania przemocowe mogą występować również pomiędzy byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną, czy osobami żyjącymi w związkach nieformalnych. Zatem konieczne było ponowne określenie, co należy rozumieć pod pojęciem „przemoc”. W obowiązującym stanie prawnym przez **przemoc domową** należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub **ekonomiczną**, naruszające prawa lub dobra osobiste **osoby doznającej przemocy domowej**, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej¹.

Rozróżnienie powyższych form przemocy jest możliwe dzięki zastosowaniu różnych kryteriów. Za najbardziej tradycyjny uznaje się podział, jakiego dokonał Komitet ds. Przemocy Domowej Rady Europy w 1993 r., zgodnie z którym wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną (emocjonalną), wykorzystywanie seksualne, zaniechanie oraz przemoc ekonomiczną. Ustawodawca, określając, co to jest przemoc domowa, powołał się na zapisy konwencji stambulskiej, która definiuje „przemoc domową” jako *wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie*².

W obecnie obowiązującej ustawie definicja przemocy uwzględniała trzy rodzaje przemocy: fizyczną, psychiczną i seksualną. Katalog ten, ze względu na posłużenie się przez ustawodawcę określeniem „w szczególności”, miał charakter otwarty, przez co skutkami tych zachowań mogły być również skutki w sferze ekonomicznej. Przemoc ekonomiczna, jak podniósł ustawodawca, jest zjawiskiem psychologicznym, w którym chodzi nie tylko o samą ekonomię, ale o psychiczne uzależnienie oraz upokorzenie jednej ze stron. Niemniej jednak ze względu na fakt współwystępowania przemocy ekonomicznej z innymi jej formami oraz coraz częstsze jej stosowanie ustawodawca rozszerzył zakres pojęciowy przemocy o czwartą jej formę, tj. przemoc ekonomiczną. Ponadto wprowadził kolejną formę przemocy jako opis zachowań, które mogą wzbudzić w osobie doznającej przemocy poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, zwłaszcza zachowań podejmowanych za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość. Opiswane tutaj

nowe zjawisko – tzw. cyberprzemoc – nasila się w wyniku bardziej intensywnego korzystania z internetu i narzędzi informatycznych. Często jest rozszerzeniem przemocy, której osoby doznają poza internetem.

W trakcie obowiązywania poprzedniej ustawy swoistym zawężeniem stosowania jej przepisów stało się odniesienie ich do pojęcia „rodzina”. Członkiem tej rodziny była osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.), a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca. Jednym więc z warunków uznania, że dochodzi do przemocy w rodzinie, było stwierdzenie, iż mamy do czynienia z członkiem rodziny wymienionym w przywołanym przepisie, tj.:

- 1) małżonkiem, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, powinowatym w tej samej linii lub stopniu, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia oraz jej małżonkiem, a także osobą pozostającą we wspólnym pożyciu lub
- 2) inną osobą pod warunkiem jej wspólnego zamieszkiwania lub gospodarowania.

Jeśli jednak, co było dość częstym doświadczeniem specjalistów, byli małżonkowie nie mieszkali razem lub też wspólnie nie gospodarowali, to w praktyce, pomimo spełnienia przesłanek do uznania samej przemocy, nie można było mówić o spełnieniu warunków niezbędnych do potwierdzenia przemocy w rodzinie, a tym samym do podejmowania dalszych działań przewidzianych w ustawie³. W nowo obowiązującej ustawie **definicję „członka rodziny” zastąpiono poprzez wprowadzenie definicji „osoby doznającej przemocy domowej” oraz „osoby stosującej przemoc domową”**, doprecyzowując zakres podmiotowy definicji.

Definicja osoby doznającej przemocy domowej uwzględnia: małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków; rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków; osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków; osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania; małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa⁴.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć **małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, które zostały wymienione powyżej**.

Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej objęto zatem bardzo dużą grupę dzieci. Jest to postulat zaczerpnięty z preambuły konwencji stambulskiej, która wskazuje, że jeśli dzieci są świadkami przemocy, mają być uważane przez państwa członkowskie UE za doznające przemocy. Ponadto wyodrębniona została **definicja „osoby stosującej przemoc domową”**, przez którą należy rozumieć pełnoletniego dopuszczającego się przemocy domowej wobec

osób, o których mowa powyżej⁵. Oznacza to, że nie jest dopuszczalne prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” wobec niepełnoletnich sprawców przemocy domowej.

Wyodrębnienie przez ustawodawcę „osoby doznającej przemocy domowej” oraz „osoby stosującej przemoc domową” implikuje ujednoczenie terminologii prawnej w celu wyeliminowania nieścisłości związanych ze stosowanym nazewnictwem (poprzez użycie określeń: osoba doznająca przemocy domowej – zamiast ofiara; osoba stosująca przemoc domową – zamiast sprawca; czy małoletni – zamiast dziecko). Wobec powyższego w ustawie konsekwentnie wskazuje się na „osobę doznającą przemocy domowej”, a także na „osobę stosującą przemoc domową”.

W obecnej regulacji zdefiniowano również świadka przemocy domowej, bowiem dotychczasowa praktyka wskazywała na trudności interpretacyjne w tym zakresie. Przez to pojęcie należy rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej⁶.

W początkowej części ustawy można dostrzec zmianę dotyczącą **rezygnacji ustawodawcy z preambuły** zawartej w dotychczas obowiązującej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Miała ona charakter jedynie porządkowy, niewpływający na diagnozę problemu, m.in. jak możemy przeczytać w projekcie zmian⁷ do tego aktu prawnego, nie zawierała żadnych informacji, które mogłyby służyć jako wskazówki interpretacyjne, a określała jedynie cel ustawy, który i tak został omówiony w uzasadnieniu do ustawy, wobec czego preambułę należało uznać za zbędną.

2. Pomoc należąca osobom doznającym przemocy – nowe formy

Mając na względzie trudną sytuację osób doznających przemocy domowej, które potrzebują zapewnienia kompleksowej ochrony i pomocy, co z kolei wymaga dostępności wielu działań i usług – od ochrony w nagłych przypadkach do pomocy długoterminowej – obok dotychczasowych bezpłatnych form pomocy polegających m.in. na udzieleniu osobie doznającej przemocy domowej poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego – przepisy nowelizujące ustawę przewidują również **pomoc w formie informacji dotyczących form wsparcia dla osób doznających przemocy domowej**.

3. Czynniki warunkujące wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

Choć samo podjęcie interwencji w środowisku nie wymaga nadal zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową⁸ (**doprecyzowano również brak wymogu uzyskania zgody osoby stosującej przemoc**), to **rozpoczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A”, w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej**, co zostało uszczegółowione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870).

Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnieni są:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji;
- 3) żołnierz Żandarmerii Wojskowej lub inna osoba wskazana przez przełożonego osoby stosującej przemoc domową lub jej przełożony (**w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową**);
- 4) **pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej**;
- 5) **asystent rodziny**;
- 6) nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- 7) osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- 8) przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 9) **pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych**.

Analizując krąg podmiotów uprawnionych do realizacji czynności z zakresu wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, należy stwierdzić, że niewątpliwie został on istotnie poszerzony – z 5 dotychczas uprawnionych podmiotów do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, a co za tym idzie, do wypełniania formularza „Niebieska Karta – A” (tj. przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia), do tak naprawdę nieograniczonej ich liczby, z uwagi na możliwość realizacji tejsze czynności również przez bliżej nieokreślone organizacje pozarządowe.

4. Działalność zespołu interdyscyplinarnego (ZI) po nowemu, w tym skład, warunki formalne dla funkcjonowania, organizacji pracy i posiedzeń oraz zakres obowiązków członków i przewodniczącego Zespołu

Znowelizowane przepisy w dużej mierze nie tylko zmodyfikowały pracę zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych, ale można powiedzieć, że praktycznie wymogły zbudowanie od początku systemu przeciwdziałania przemocy domowej, przede wszystkim w aspekcie powołania zespołów interdyscyplinarnych, które musiały przyjąć nowe regulaminy, na mocy których zostały powołane w miejsce dotychczasowych grup roboczych nowe grupy diagnostyczno-pomocowe.

Skład zespołów interdyscyplinarnych

Jeśli chodzi o skład zespołu interdyscyplinarnego, to nie został zmieniony, i tylko dla porządku przytoczę, że składa się on z przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty, ochrony zdrowia,

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

organizacji pozarządowych, Żandarmerii Wojskowej, jeżeli organ ten złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, kuratorów sądowych oraz fakultatywnie z prokuratorów oraz przedstawicieli innych podmiotów niż określone powyżej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej⁹.

Warunki formalne dla funkcjonowania, organizacji pracy i posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego

Zgodnie z art. 9a ust. 6b cyt. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej na zespół interdyscyplinarny nałożono **obowiązek opracowania i przyjęcia regulaminu określającego szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych**. Co ważne, w poprzednim stanie prawnym to rada gminy określała, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Po wejściu w życie nowelizacji regulamin określający te warunki funkcjonowania będzie przyjmowany przez sam zespół. Ustawodawca nie wskazał jednak szczegółowych elementów, które powinien zawierać ww. regulamin, a więc należy uznać, że warunki funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych powinien zostać dostosowany do specyfiki lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Zespół interdyscyplinarny działa na **podstawie porozumień** zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, o których mowa w ust. 3, 3a lub 5 u.p.p.d.¹⁰. Doprecyzowano, że porozumienia określają w szczególności sposób i formę wymiany informacji, a także sprawy dotyczące uczestnictwa członków grup diagnostyczno-pomocowych w posiedzeniach i pracach tych grup.

W ustawie uregulowano **także obsługę finansową zespołu interdyscyplinarnego**, którą powinien zapewnić ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych (zapisy poprzedniej ustawy wskazywały tylko na obowiązek zapewnienia przez ww. instytucję obsługi organizacyjno-technicznej). Mając na względzie charakter zespołu interdyscyplinarnego, dokonano zmiany w zakresie **częstotliwości posiedzeń z 1 na kwartał do 1 na dwa miesiące**, natomiast pierwotnie ustawodawca warunkuje potrzebami częstotliwość zwoływania posiedzeń (jak można wywnioskować częstotliwość posiedzeń ma być uwarunkowana analizą realnej sytuacji osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” i czynnościami, które należy podjąć i zakończyć). W gminach, gdzie jest duża liczba procedur „Niebieskie Karty”, przy 4 spotkaniach w roku trudno mówić o wypracowywaniu strategii czy inicjowaniu działań przeciwpromocowych. Im więcej spotkań, tym lepsza znajomość trendów i zmian oraz możliwość trafniejszej diagnozy problemu.

Ponadto uregulowano kwestię zwoływania **pierwszego posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego, czego ma dokonać wójt, burmistrz albo prezydent miasta**.

Wprowadzono **obligatoryjny udział w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego**. Praktyka pokazała, że niektórzy członkowie zespołu interdyscyplinarnego uczestniczą w posiedzeniach 1 lub 2 razy w roku. Z punktu widzenia roli, jaką posiada zespół interdyscyplinarny, istotne jest, aby wszyscy jego członkowie wykazywali się odpowiednim zaangażowaniem oraz brali odpowiedzialność za powierzone działania. **O terminie posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego jego członkowie są informowani z 7-dniowym wyprzedzeniem. Członek zespołu interdyscyplinarnego, który nie może uczestniczyć w posiedzeniu zespołu, informuje przewodniczącego tego zespołu o przyczynach swojej nieobecności w terminie co najmniej 2 dni roboczych przed zaplanowanym posiedzeniem tego zespołu.** Niedotrzymanie terminu określonego powyżej **może być usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami**, w tym obłązną chorobą członka zespołu interdyscyplinarnego lub innym zdarzeniem losowym. W przypadku co najmniej trzykrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności członka zespołu interdyscyplinarnego na posiedzeniu **przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego przekazuje informację o nieobecności tej osoby na posiedzeniu do podmiotu, który ona reprezentuje**, na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej – w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

Pewnego rodzaju *novum* stanowi dodanie przepisu umożliwiającego zespołowi interdyscyplinarnemu **w uzasadnionych przypadkach realizację działań za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej** – w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (chodzi o działania wskazane w art. 9b ust. 1 i 2 ustawy, tj. określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, a także te związane z tworzeniem warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowaniem i koordynowaniem działań podmiotów). W uzasadnionych przypadkach również i grupa diagnostyczno-pomocowa realizuje zadania za pomocą środków komunikacji elektronicznej – w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (chodzi o zadania, o których mowa w art. 9b ust. 8 pkt 5–9 ustawy, tj. kierowanie wniosków o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych albo psychologiczno-terapeutycznych, występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, opisanym w dalszej części artykułu, monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, zakończenie procedury „Niebieskie Karty”, dokumentowanie podejmowanych działań stanowiących podstawę do uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” lub do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”).

Do katalogu zmian należy dodać wprowadzenie **obowiązkowego udziału członków zespołu interdyscyplinarnego**, w ciągu 12 miesięcy od ich powołania w skład zespołu, w szkoleniu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zakres obowiązków członków i przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego

Zespołowi interdyscyplinarnemu przypisano jedynie zadania o charakterze strategicznym, przez które będzie kształtowana lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 9b u.p.p.d. są to działania określone w **gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej**.

Do nowych zadań zespołu interdyscyplinarnego (art. 9b ust. 2 u.p.p.d.) należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie przez ZI właściwy dla dotychczasowego miejsca zamieszkania do ZI obecnego miejsca zamieszkania informacji o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” oraz dokumentacji wytworzonej w trakcie tej procedury prowadzonej przez grupę diagnostyczno-pomocową (d-p) dotychczasowego miejsca zamieszkania¹¹;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Zespół interdyscyplinarny przed złożeniem zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa powyżej¹², może wystąpić do właściwego starosty o przesłanie

informacji dotyczącej wypełniania przez osobę stosującą przemoc domową obowiązków zawartych w art. 4 ust. 6 u.p.p.d. (czyli zgłoszenie się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub psychologiczno-terapeutycznych i dostarczenie grupie d-p zaświadczenia o zgłoszeniu się w terminach określonych przepisami ustawy, ukończenie programu w terminach określonych przepisami ustawy oraz dostarczenie grupie d-p zaświadczenia o ukończeniu tego programu).

Wnioski grupy diagnostyczno-pomocowej o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach oraz złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc wykroczenia art. 66c kw są dla zespołu interdyscyplinarnego wiążące¹³.

Jeżeli osobą stosującą przemoc domową jest funkcjonariusz Policji, zespół interdyscyplinarny informuje komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Policji o złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c kw¹⁴.

Jeżeli osobą stosującą przemoc domową jest żołnierz Żandarmerii Wojskowej, zespół interdyscyplinarny informuje komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej o złożeniu zawiadomienia, o którym mowa w ustępie poprzednim¹⁵.

Określono zadania przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, do których należy w szczególności: kierowanie pracami zespołu interdyscyplinarnego, organizowanie pracy zespołu interdyscyplinarnego oraz reprezentowanie zespołu interdyscyplinarnego na zewnątrz.

W celu usprawnienia pracy zespołu interdyscyplinarnego wprowadzono konieczność wyboru przez zespół interdyscyplinarny, spośród jego członków, **zastępcy przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego**, wykonującego obowiązki powierzone mu przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i zastępującego go w czasie nieobecności. Do zastępcy przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego stosuje się przepisy o przewodniczącym.

5. Wyłączenie zespołu interdyscyplinarnego lub jego członków

Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotka trudności, w szczególności, jeżeli zająd **okoliczności wyłączenia** określone w art. 24 k.p.a. oraz odpowiednio stosowanym art. 25 k.p.a., każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej.

Wojewoda rozstrzyga wówczas w przedmiocie wniosku, o którym mowa, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania. Uwzględniając taki wniosek, wojewoda wskazuje jako właściwą gminę sąsiednią, w której brak jest okoliczności utrudniających realizację procedury „Niebieskie Karty”. Należy zauważyć, że członek grupy diagnostyczno-pomocowej będzie podlegał wyłączeniu od udziału w procedurze.

6. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne wobec osób stosujących przemoc – nowe rozwiązanie

Wedle zmian, w przypadku gdy osoba stosująca przemoc domową uchylać się będzie od podejmowania działań mających na celu zmianę postępowania, w szczególności przez brak współpracy z grupą diagnostyczno-pomocową, **zespół interdyscyplinarny będzie mógł wystąpić do sądu rejonowego z wnioskiem o zobowiązanie tej osoby do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.**

Wprowadzenie dodatkowych form działań w postaci programów psychologiczno-terapeutycznych podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową wynikało zapewne z potrzeby uzupełnienia programów korekcyjno-edukacyjnych, które funkcjonowały od 2006 r. Celem obu programów, jak wynika z zapisów tej ustawy, ma być w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Obowiązki osoby stosującej przemoc domową

Osoba stosująca przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ma obowiązek:

- 1) zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 2) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;
- 3) ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy;
- 4) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową¹⁶.

Po rozpatrzeniu wniosku o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których była mowa powyżej, zespół interdyscyplinarny¹⁷:

- 1) informuje osobę stosującą przemoc domową o skierowaniu jej do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- 2) informuje osobę stosującą przemoc domową o podmiocie, który realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową lub program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) zobowiązuje osobę stosującą przemoc domową do zgłoszenia się, w terminie 30 dni od dnia doręczenia skierowania, do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 4) poucza osobę stosującą przemoc domową o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy oraz dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenia o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową¹⁸;
- 5) poucza osobę stosującą przemoc domową, że w przypadku nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się do uczestnictwa w ww. programach oraz nieukończenia ww. programów w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy; w tym niedostarczenia zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa w ww. programach w terminach określonych w przepisach ustawy oraz o ukończeniu ww. programu¹⁹ zostanie złożone zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 6) zawiadamia właściwego starostę o skierowaniu osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz występuje z wnioskiem o przekazanie danych dotyczących terminów realizacji tych programów;
- 7) zawiadamia grupę diagnostyczno-pomocową o skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową²⁰.

Grupa diagnostyczno-pomocowa po upływie 30 dni od dnia doręczenia skierowania do uczestnictwa we wskazanym programie, dwukrotnie, w odstępach maksymalnie 30-dniowych, wzywa osobę stosującą przemoc domową do przedstawienia zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w ww. programach²¹.

W przypadku **niedostarczenia** grupie diagnostyczno-pomocowej **zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w ww. programach w terminie 90 dni od dnia doręczenia skierowania do uczestnictwa ww. programie albo niedostarczenia zaświadczenia** o ukończeniu ww. programu w terminie 30 dni od dnia ukończenia programu korekcyjno-eduka-

cyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową grupa diagnostyczno-pomocowa niezwłocznie występuje do zespołu interdyscyplinarnego o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c kw²².

Odpowiedzialność osoby stosującej przemoc domową za niewykonywanie nałożonych na nią ww. obowiązków

Ustawodawca w znowelizowanych przepisach przewidział odpowiedzialność karną za **uporczywe²³ niestosowanie się do obowiązków przez osoby stosujące przemoc domową skierowane do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych**, wskazanych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Osoby te podlegają karze ograniczenia wolności albo grzywny jako sprawcy wykroczenia określonego w art. 66c kw.

7. Tryb skargowy

W związku z nieuregulowaną dotychczas kwestią rozpatrywania skarg, ustawodawca wskazał, że właściwym podmiotem do rozpatrywania skargi na działalność zespołu interdyscyplinarnego lub jego członka jest: wójt, burmistrz albo prezydent miasta, który taki zespół powołał. Natomiast skargę na działalność grupy diagnostyczno-pomocowej lub członka grupy diagnostyczno-pomocowej może wnieść osoba objęta procedurą „Niebieskie Karty” (czyli będą to osoby doznające przemocy domowej lub pełnoletnie osoby stosujące przemoc domową). Skargę tę rozpatruje zespół interdyscyplinarny. Zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku skarga rozpatrywana jest w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

8. Działalność grupy diagnostyczno-pomocowej

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 8 u.p.p.d. (zadania te autorka wymienia w dalszej części artykułu), powołuje się **grupę diagnostyczno-pomocową, która zastąpiła funkcjonującą do niedawna grupę roboczą.**

Grupę diagnostyczno-pomocową powołuje zespół interdyscyplinarny **niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia** o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi:

- 1) **pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;**
- 2) **funkcjonariusz Policji.**

Natomiast w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza gdy udział żołnierza Żandarmerii Wojskowej nie jest możliwy, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej może wchodzić inna osoba wskazana

przez przełożonego osoby stosującej przemoc domową lub jej przełożony.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić:

- 1) **pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;**
- 2) **asystent rodziny;**
- 3) **nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;**
- 4) **osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;**
- 5) **przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;**
- 6) **pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych;**
- 7) **w sprawach osób stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także zawodowy kurator sądowy lub wskazany przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społeczny kurator sądowy.**

Zespół interdyscyplinarny, na wniosek osób wchodzących w skład podstawowy grupy diagnostyczno-pomocowej, poszerza skład grupy diagnostyczno-pomocowej o osoby wskazane powyżej **oraz ewentualnie przedstawicieli innych podmiotów niż określone powyżej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej**, w zależności od potrzeb i konieczności dokonania oceny sytuacji oraz zaplanowania pomocy.

Przed zmianą przepisów (od 30 listopada 2020 r. do 22 czerwca 2023 r.) do składu grupy roboczej należeli przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz ŻW (w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową), a fakultatywnie kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Patrząc na obecny skład grupy diagnostyczno-pomocowej, widzimy, że z jednej strony praca z osobami objętymi procedurą może ograniczać się tylko do pracownika socjalnego i policjanta (oraz ewentualnie ŻW), ale może spoczywać również na przedstawicielach wielu ww. podmiotów, w przypadku złożenia w tym przedmiocie wniosku przez grupę. Tego typu rozwiązanie systemowe można zaliczyć do wręcz rewolucyjnych zmian.

Do zadań obecnych grup diagnostyczno-pomocowych należy rozpatrywanie spraw indywidualnych, a w szczególności:

- 1) **dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;**
- 2) **realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;**

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
  - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
  - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”²⁴.

Po zmianach, do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Z kolei do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

W przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej i elektronicznej.

Dla porównania w poprzednich przepisach u.p.p.d. do zadań grupy roboczej należało, w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Wprawdzie członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej są obowiązani podnosić swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, analogicznie jak członkowie zespołu interdyscyplinarnego, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową, ale w tym przypadku nie wprowadzono obowiązku uczestnictwa w takim szkoleniu, najpóźniej w okresie do 12 miesięcy od powołania do tej grupy.

9. Zmiany dotyczące właściwości miejscowej w prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty”

Ustanowiono, że właściwość miejscową gminy do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ustala się **według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej**. W przypadku gdy miejsce zamieszkania osoby stosującej przemoc domową jest w innej gminie niż miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej, w gminie właściwej dla miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc domową może zostać powołana grupa diagnostyczno-pomocowa. Ponadto w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania. W przypadku wystąpienia tej okoliczności (zmiany miejsca zamieszkania) zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania osób, wobec których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”, na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania tych osób, przekazuje dokumentację wytworzoną w trakcie procedury „Niebieskie Karty” prowadzonej przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania. Wymagany jest zatem wniosek zespołu, który ma prowadzić ww. procedurę NK w nowym miejscu zamieszkania, o udostępnienie dokumentacji, a więc nie będzie dopuszczalne, by wraz z poinformowaniem o zmianie zamieszkania osób, wobec których była realizowana ww. procedura, przekazać jednocześnie ww. dokumentację²⁵.

10. Zmiany w procedurze „odebrania dziecka” w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia, w związku z przemocą domową

Należy zwrócić również uwagę na zmiany w przepisie art. 12a u.p.p.d., który znacznie rozszerza bezpieczeństwo dzieci. Dotąd przepisy pozwalały interweniować policjantowi, pracownikowi socjalnemu i przedstawicielowi ochrony zdrowia poprzez odebranie dziecka jedynie, gdy zdrowie lub życie dziecka było bezpośrednio zagrożone w związku z przemocą domową. W nowej ustawie słowo „bezpośrednio” zostało skreślone, a więc już przy zaistnieniu przesłanki **zagrożenia życia lub zdrowia dziecka**, dziecko będzie „zabezpieczone”. „Zagrożenie życia i zdrowia” to bez porównania szerszy zakres przepisu. A zatem słusznie zwiększono ochronę dzieci przed przemocą, ponieważ reakcja może następować znacznie szybciej. Zagrożenie życia lub zdrowia występuje w większości form przemocy. **Zastąpiono również wyrażenie odnoszące się do czynności interwencyjnej z „odebrania dziecka” na „zapewnienie dziecku ochrony”**, co jest zdecydowanie bardziej trafnym sformułowaniem odnoszącym się do tej czynności. Dookreślono miejsca, w których dziecko w ramach zapewnienia mu ochrony ma zostać umieszczone, a więc poza dotychczas wskazaną inną niezamieszkującą wspólnie osobą najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.

– Kodeks karny, **dającą gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki i rodziną zastępczą oraz instytucjonalną pieczę zastępczą (wcześniej wskazaną jako placówka opiekuńczo-wychowawcza), dodano także rodzinny dom dziecka.** Decyzję tę podejmuje się wspólnie, ale w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa.

Warto wiedzieć, że z dniem 15 lutego 2024 r. wejdą w życie kolejne ustępy art. 12a u.p.p.d. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606), tj. 4a, 4b i 8, które obligują pracownika socjalnego, aby przed podjęciem decyzji o zapewnieniu ochrony dziecka, w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokonał **oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka.**

W przypadku zapewnienia dziecku ochrony, o której mowa powyżej, udziela się mu wsparcia psychologa.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia i ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór kwestionariusza szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka służący stwierdzeniu zasadności zapewnienia dziecku ochrony, o której mowa powyżej, mając na względzie konieczność prawidłowej diagnozy sytuacji i stanu dziecka oraz udzielenia mu natychmiastowej ochrony, uwzględniającej jego potrzeby oraz ochronę danych osobowych, które mają być przetwarzane w związku z wykorzystaniem kwestionariusza. **Zaś w art. 12b u.p.p.d.** doprecyzowano, że w sytuacji złożenia zażalenia przez rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, sąd ten rozpatruje przedmiotowe zażalenie w składzie jednego sędziego niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin **od chwili jego wpływu do sądu.**

Ponadto w ramach analizowanej ustawy określono wzór pouczenia wydawanego rodzicom lub opiekunom dziecka, które zostało zabezpieczone przez pracownika socjalnego w ramach instrumentu przewidzianego w art. 12a u.p.p.d. Na podstawie art. 12c ust. 1 u.p.p.d. częścią trybu zapewnienia dziecku ww. ochrony jest pouczenie rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka o prawie do złożenia zażalenia oraz o czynnościach podjętych na podstawie art. 12a u.p.p.d., a także o możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej. Pracownik socjalny dokonujący czynności, o których mowa w art. 12a u.p.p.d., wręcza to pouczenie na piśmie (zmiana wzoru)²⁶.

11. Przesłanki zakończenia procedury „Niebieskie Karty”

Zapisy znowelizowanej ustawy stanowią, że **zakończenie procedury „Niebieskie Karty”** nastąpi w przypadku:

- 1) ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej;
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Tym samym, w trybie ustawy przedstawiono przesłanki do zakończenia czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” i zrezygnowano z krytykowanego powszechnie przez specjalistów zapisu, iż zakończenie procedury w pierwszym z ww. przypadków może nastąpić łącznie w sytuacji, gdy ustała przemoc i doszło do zrealizowania indywidualnego planu pomocy.

Zgodnie z nowym ustawowym wymogiem wobec osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury prowadzone są działania monitorujące, które podejmuje grupa diagnostyczno-pomocowa. Polegają one w szczególności na analizie i ocenie sytuacji osób, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”, składaniu wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa w związku z zakończoną procedurą, poradnictwie i udzielaniu wsparcia. Ustawodawca nie wskazuje zamkniętego katalogu dopuszczalnych działań – w związku z czym mogą być to również inne czynności możliwe do realizacji przez właściwe osoby, instytucje czy organy. Określenie rodzaju, formy oraz sposobu realizacji tych czynności należy do zadań grupy diagnostyczno-pomocowej. Pewnego rodzaju ułatwieniem realizacji działań monitorujących jest dopuszczenie przez ustawodawcę możliwości ich prowadzenia za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewania się na odległość.

12. Zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia mieszkania

Zagadnienie to reguluje art. 11a ust. 1 u.p.p.d., który został w znacznej mierze zmodyfikowany. Zanim zostaną omówione zmiany w tym artykule, warto zaznaczyć, że niezmiennie pozostały przesłanki warunkujące zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia mieszkania rozpatrywane pod kątem zachowania, polegającego na stosowaniu przemocy domowej, które jednocześnie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie. Osoba doznająca tej przemocy może żądać, aby sąd, właściwy według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zobowiązał osobę stosującą tę przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, nawet w sytuacji kiedy:

- 1) osoba doznająca przemocy domowej opuściła wspólnie zajmowane mieszkanie z powodu stosowania wobec niej przemocy w tym mieszkaniu;
- 2) osoba stosująca przemoc domową opuściła wspólnie zajmowane mieszkanie;
- 3) osoba stosująca przemoc domową okresowo lub nieregularnie przebywa w mieszkaniu wspólnie z osobą doznającą przemocy domowej.

Istotną zmianą jest uczynienie wzmianki przez ustawodawcę, że do wykonania obowiązku orzeczonego przez sąd (ww. zobowiązanie) stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Do tego artykułu wprowadzono zapis, że jeżeli po wydaniu przez sąd postanowienia uwzględniającego wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, osoba stosująca przemoc domową chce zabrać ze wspólnie zajmowanego mieszkania i z jego bezpośredniego otoczenia rzeczy lub zwierzęta domowe, a osoba doznająca tej przemocy wyraża na to zgodę, może się to odbyć wyłącznie w obecności policjanta lub żołnierza Żandarmerii Wojskowej. Zabranie rzeczy i zwierząt domowych może odbyć się nie więcej niż dwa razy.

W myśl dodanego ust. 7 i 8 art. 11 u.p.p.d., w celu zabrania rzeczy i zwierząt domowych, osoba stosująca przemoc domową występuje pisemnie do kierownika jednostki organizacyjnej Policji lub komendanta jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, właściwego ze względu na miejsce położenia wspólnie zajmowanego mieszkania, o wyznaczenie nie później niż w terminie 48 godzin policjanta lub żołnierza ŻW do uczestniczenia w ww. czynności. Czynność tę przeprowadza się po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z osobą doznającą przemocy domowej. Osoba doznająca przemocy domowej ma prawo brać udział w tej czynności lub upoważnić do udziału w niej inną osobę. W przypadku sprzeciwu osoby doznającej przemocy domowej wskazane przedmioty lub zwierzęta domowe pozostawia się we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub w jego bezpośrednim otoczeniu.

Dodano również art. 11aa u.p.p.d., z którego wynika, że **osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby sąd, o którym była uprzednio mowa, wydał wobec osoby stosującej przemoc domową zakaz zbliżania się do niej na wyrażoną w metrach odległość lub zakazał osobie stosującej przemoc domową kontaktowania się z nią**, gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy.

Jak wynika z dalszej treści tego artykułu, **osoba doznająca przemocy domowej może żądać wydania zakazu kontaktowania się z nią także, gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość**, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, lub istotnie narusza jej prywatność.

W dalszej części artykułu czytamy, że sąd nie jest związany żądaniem wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia w zakresie wskazanej w nim odległości lub obszaru lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej w zakresie wskazanej w nim odległości, a także żądaniem wniosku o wydanie zakazu kontaktowania.

Jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycz-

nej, uprawia sport lub pracuje, może ona żądać, aby sąd właściwy według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym wydał wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla jej życia lub zdrowia, **zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.**

Zgodnie z kolei z dodanym art. 11ab, rozpoznając sprawę o zmianę lub uchylenie postanowienia o wydanie zobowiązania osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia mieszkania oraz zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemoc domową na wyrażoną w metrach odległość, zakazu kontaktowania się z nią, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość i zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, sąd uwzględnia okoliczności dotyczące osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących tę przemoc, w tym w szczególności informacje o:

- 1) przebiegu i efektach działań podjętych i udokumentowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, o ile procedura taka była prowadzona;
- 2) udziale i efektach uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub programie psychologiczno-terapeutycznym, wskazanych w u.p.p.d.;
- 3) udziale i efektach uczestnictwa w innych formach oddziaływań, w szczególności terapii mającej na celu leczenie uzależnień.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2023 R. W SPRAWIE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” ORAZ WZORÓW „NIEBIESKA KARTA”²⁷ – ZMIANY W PROCEDURZE „NIEBIESKIE KARTY”

Dotychczas kwestie związane z realizacją czynności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” regulowały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, które utraciło moc z chwilą wejścia w życie obowiązującego od 28 września 2023 r. rozporządzenia Rady Ministrów z 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Konieczność opracowania nowego aktu wykonawczego do ustawy jest wynikiem potrzeby dostosowania przepisów rozporządzenia do nowego brzmienia przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.

W treści regulującego tematykę procedury „Niebieskie Karty” aktu prawnego dokonano zmian o charakterze porządkującym, biorąc pod uwagę ewolucję przepisów ustawy, a także wprowadzono przepisy przejściowe, zabezpieczając wszczęte i niezakończone procedury „Niebieskie Karty” przed dniem wejścia w życie nowych regulacji prawnych.

W rozporządzeniu uszczegółowiono, na czym mają polegać działania interwencyjne podejmowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej – poza dotychczas istniejącymi, wprowadzono m.in. **możliwość zastosowania przez odpowiednie organy nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania czy zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy**. Nałożony został również obowiązek, by osoba wszczynająca procedurę, czyli wypełniająca formularz „Niebieska Karta – A”, dokonała **wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem przemocy domowej**. Wprowadzono także regulacje, dzięki którym, w przypadku prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” wobec osób niewładających językiem polskim w mowie i piśmie, głuchych, niemych lub w sytuacji wystąpienia okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym, członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej występują z wnioskiem do zespołu interdyscyplinarnego o zapewnienie tłumacza podczas czynności realizowanych z osobą objętą procedurą. Zespół interdyscyplinarny został zobligowany do zapewnienia udziału tłumacza, ewentualnie podjęcia innych czynności umożliwiających porozumiewanie się z osobami objętymi procedurą. Uczestniczący w czynnościach tłumacz ma – podobnie jak członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych – obowiązek zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyska w trakcie realizacji działań.

Rozporządzenie, oprócz regulacji, które określają zadania podmiotów odpowiedzialnych za realizację procedury „Niebieskie Karty” i terminy konieczne do zachowania, zawiera również wzory formularzy „Niebieska Karta”, w oparciu o które prowadzi się pracę zarówno z osobą doznającą przemocy domowej, jak również z osobą tę przemoc stosującą. W tym zakresie dokonano zmian, **modyfikując i upraszczając konstrukcję załączników do rozporządzenia**. Formularz „Niebieska Karta – A”, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia, jest wstępną diagnozą i zawiera podstawowe informacje o osobach, które doznały przemocy domowej, o świadkach oraz informacje dotyczące osoby, która tę przemoc stosuje. Bezspornie istotną nowelizacją w przedmiotowej regulacji jest skrócenie czasu – z uprzednio obowiązujących 7 – do obecnie **5 dni roboczych** na przekazanie przez podmiot, którego przedstawiciel wszczął procedurę, wypełnionego formularza część „A” do zespołu interdyscyplinarnego; zespół interdyscyplinarny – **niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 3 dni roboczych od otrzymania formularza** – zobligowany jest do przekazania go grupie diagnostyczno-pomocowej, która **pierwsze posiedzenie odbywa niezwłocznie,**

nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia jego otrzymania. Analizując obowiązujące regulacje, należy wskazać na uszczegółowienie, iż obliczając termin, trzeba brać pod uwagę dni „robocze”, a przestrzegając wymogów w tym zakresie, grupa pierwsze posiedzenie powinna odbyć **nie później niż po upływie 13 dni roboczych od dnia wypełnienia formularza „Niebieska karta – A”**.

Formularz „Niebieska Karta – B”, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia, otrzymuje osoba doznająca przemocy domowej, lub w przypadku przemocy wobec małoletniego – rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, a w przypadku przemocy ze strony którejś z tych osób – formularz ten przekazuje się osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego.

Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest pełnoletnia osoba nieporadna ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się opiekunowi prawnemu lub faktycznemu lub pełnoletniej osobie wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej, a w przypadku podejrzenia, że osobą stosującą przemoc domową jest opiekun prawny lub faktyczny – osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez osobę doznającą przemocy domowej.

Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej, o których mowa w obu powyżej opisanych przypadkach, przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

Omawiany formularz jest dokumentem adresowanym do osób doznających przemocy domowej, zawierającym definicję przemocy domowej, uprawnienia osoby doznającej przemocy domowej, informacje o miejscach i placówkach świadczących pomoc. Niezmiennie formularza część „B” nie przekazuje się osobie stosującej przemoc domową²⁸.

Dodatkowo do katalogu wprowadzonych zmian należy dodać **obowiązek zawiadomienia osoby stosującej przemoc domową przez grupę diagnostyczno-pomocową w sytuacji, gdy procedura została wszczęta pod jej nieobecność**. Zawiadomienie to następuje **niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania formularza „Niebieska Karta – A”, i wymaga udokumentowania**, które może nastąpić w dowolnej formie i w dowolny sposób, również za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (np. telefon, e-mail itd.) umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Jeżeli zawiadomienie osoby stosującej przemoc domową o wszczęciu procedury jest niemożliwe lub znacznie utrudnione, grupa diagnostyczno-pomocowa dokumentuje fakt braku możliwości zawiadomienia, wskazując jego przyczyny.

Na podstawie dokonanych ustaleń oraz danych zebranych z wykorzystaniem formularza „Niebieska Karta – C”, stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia, grupa diagnostyczno-pomocowa pracuje z osobą doznającą przemocy domowej. W ramach przedmiotowych prac pracownik socjalny powołany do członkostwa w grupie diagnostyczno-pomocowej został zobligowany, aby przy udziale i we współpracy z osobą doznającą przemocy opracować indywidualny plan pomocy, zgodnie z uzasadnionymi potrzebami teje osoby.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Formularz „Niebieska Karta – D”, stanowiący załącznik nr 4 do rozporządzenia, jest natomiast narzędziem, które należy wykorzystać do pracy z osobą stosującą przemoc domową, i zawiera przede wszystkim zestaw możliwych do wykonania działań w celu zatrzymania przemocy domowej²⁹.

W przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa **odstępuje od dalszych działań**, co jest dokumentowane w formie protokołu, który zawiera m.in. opis podjętych działań oraz okoliczności uzasadniające odstępianie od ich kontynuacji. Protokół ten należy w ciągu **7 dni roboczych od dnia sporządzenia przekazać do zespołu interdyscyplinarnego**, a o fakcie odstępiania od dalszych działań zawiadomić osoby objęte procedurą. Analogicznie członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej postępują w przypadku zakończenia czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

ZMIANY W USTAWIE Z DNIA 21 MAJA 1999 R. O BRONI I AMUNICJI – TRYB POSTĘPOWANIA PO WSZCZĘCIU PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” WOBEC OSOBY POSIADAJĄCEJ BROŃ PALNĄ

1. Powiadomienie Policji o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” wobec osoby posiadającej broń palną

Do istotnych zmian w u.p.p.d. zaliczymy również zobowiązanie jednostki organizacyjnej Policji, która wszczęła procedurę „Niebieskie Karty” wobec osoby stosującej przemoc domową, do **powiadomienia komórki organizacyjnej komendy wojewódzkiej Policji albo Komendy Stołecznej Policji, właściwej w sprawach wydawania pozwoleń na broń, w sytuacji gdy osoba ta posiada broń palną, do czego ustawodawca obliguje ten organ zgodnie z treścią art. 9f ust. 1 u.p.p.d.**

Jednocześnie ustawodawca wskazał w następnych ustępach, że jeżeli procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta przez inny niż Policja podmiot, powiadomienia, o którym mowa powyżej, dokonuje przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego.

Natomiast w przypadku gdy procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta wobec żołnierza czynnej służby wojskowej stosującego przemoc domową, niezwłocznie zawiadamia się jednostkę Żandarmerii Wojskowej właściwą w sprawach pozwoleń na broń. Powiadomienie w tej sytuacji odbywa się na analogicznych zasadach.

2. Przesłanki do odebrania broni, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni w związku ze stosowaniem przemocy domowej

Jeśli chodzi o kwestię odebrania broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni osobom stosującym przemoc domową w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia osoby doznającej prze-

mocy domowej, to zgodnie z u.p.p.d. czynność ta odbywa się na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

Brzmienie art. 19a ust. 1 tej ustawy obliguje Policję, a w przypadku żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową – Żandarmerię Wojskową, do odebrania za pokwitowaniem broni, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni w przypadku:

- 1) wszczęcia wobec tej osoby procedury „Niebieskie Karty” w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej, o której mowa w przepisach u.p.p.d.;
- 2) zatrzymania tej osoby w związku ze stosowaniem przez nią przemocy domowej;
- 3) wydania wobec tej osoby nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, o którym mowa w art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- 4) wydania wobec tej osoby nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, o którym mowa w art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;
- 5) powiadomienia przez sąd o wydaniu wobec tej osoby w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 11a u.p.p.d. postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia lub postanowienia zobowiązującego do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Po odebraniu broni, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni, niezwłocznie przekazuje się je do depozytu właściwemu organowi Policji albo Żandarmerii Wojskowej, dostarczając jednocześnie kopię dokumentacji sporządzonej w związku z odebraniem broni, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni.

Jeżeli osoba, której w oparciu o przesłanki określone powyżej zostały odebrane za pokwitowaniem broń, amunicja oraz dokumenty potwierdzające legalność posiadania broni, pełni służbę w formacji uzbrojonej, zawiadamia się o tym fakcie jej przełożonego.

Osoba, której na mocy art. 19a ww. ustawy zostały odebrane broń, amunicja oraz dokumenty potwierdzające posiadanie broni, jest obowiązana do poddania się badaniom lekarskim i psychologicznym, o których mowa w art. 15a tej samej ustawy.

Zwrot broni, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni następuje, jeżeli nie stwierdzono podstaw do wszczęcia postępowania w przedmiocie cofnięcia pozwolenia na broń, o którym mowa w art. 18 ww. ustawy. W przeciwnym razie broń, amunicję oraz dokumenty potwierdzające legalność posiadania broni pozostawia się w depozycie do czasu zakończenia tego postępowania.

NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 6 KWIETNIA 1990 R. O POLICJI

W związku z koniecznością zapewnienia natychmiastowej i skutecznej ochrony osób doznających przemocy domowej ustawodawca wyposażył Policję w nowe narzędzia pozwalające na szybką i skuteczną izolację osoby stosującej przemoc domową.

Policja otrzymała uprawnienie do wydania określonych nakazów i zakazów wobec osoby stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej.

W związku ze zmianą art. 15aa ust. 1 obecnie policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zwany dalej „nakazem i zakazem”. **Zmiana ta polega na obowiązku jednoczesnego wydania tych dwóch środków w sytuacji wspólnie zajmowanego mieszkania (wcześniej policjant mógł wybrać oba środki lub jeden z nich).**

Natomiast całkowicie nowe uprawnienie Policji wynika z art. 15aaa ust. 1, na podstawie którego **policjant ma prawo** wydać wobec osoby stosującej przemoc domową, w związku z zaistnieniem tych samych przesłanek co w art. 15aa ust. 1, **zakaz zbliżania się do tej osoby na wyrażoną w metrach odległość, zwany dalej „zakazem zbliżania”, lub zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, zwany dalej „zakazem kontaktowania”.**

Jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje, **policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową, na podstawie tych samych przesłanek, zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie, zwany dalej „zakazem wstępu”,** chyba że osoba stosująca przemoc jest tam zatrudniona lub pobiera naukę.

Art. 15aab określa z kolei dopuszczalność **łącnego stosowania** wyżej wskazanych nakazów i zakazów. Co ważne, **środki te mogą być wydane również w przypadku nieobecności we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu osoby stosującej przemoc domową podczas wykonywania czynności przez Policję.**

Jednocześnie wdrożono zapis, który stanowi, że jeżeli po wydaniu nakazu i zakazu wystąpią okoliczności uzasadniające wydanie zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, **dzień zakończenia ich obowiązywania musi odpowiadać dniowi, w którym upływa termin stosowania nakazu i zakazu.**

Policjant w celu stwierdzenia zasadności wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu **ocenia ryzyko bezpośredniego zagrożenia dla**

życia lub zdrowia ludzkiego, odrębnie dla osoby dorosłej i dziecka, biorąc pod uwagę czynniki ryzyka określone w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego. Tutaj warto nadmienić, że przedmiotowe czynniki wpływające na wydanie „nakazu i zakazu” oraz „zakazów” uległy dość istotnej zmianie. **Do katalogu dodano „akty fizycznej przemocy domowej”.**

Do zmian należy także dodanie ust. 5a w art. 15ab ustawy o Policji, wedle którego w przypadku gdy zachodzi obawa, że podczas przesłuchania obecność osoby stosującej przemoc domową będzie oddziaływać krępująco na świadka lub wywierać negatywny wpływ na jego stan psychiczny, policjant może nakazać tej osobie, aby na czas przesłuchania świadka opuściła miejsce przesłuchania.

Uregulowano kwestię dozoru elektronicznego w sytuacji skorzystania z przedmiotowych narzędzi. Jeżeli zatem zachodzą przesłanki zatrzymania osoby stosującej przemoc domową w trybie art. 15a ust. 1 ustawy o Policji lub wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, a wobec tej osoby wykonywana jest kara pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, policjant dokonuje zatrzymania takiej osoby i bezzwłocznie przekazuje ją do dyspozycji sądu właściwego do orzekania w przedmiocie uchylenia zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego. Sąd orzeka w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania.

Jeśli zaś chodzi o **obowiązki policjanta o charakterze informacyjnym wobec osoby stosującej przemoc domową,** to w przypadku wydania nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, poucza osobę stosującą przemoc domową o przyczynach ich wydania, o możliwości i sposobie złożenia zażalenia, a także, w przypadku wydania nakazu i zakazu – informuje o danych teled adresowych właściwych miejscowo placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz placówek prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Sposób postępowania podczas wydawania nowych „zakazów” jest taki sam, jak w przypadku wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

W aspekcie doręczenia „nakazu i zakazu” oraz nowego zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, biorąc pod uwagę zgłaszane przez policjantów podczas szkoleń problemy, przedstawię w całości treść **art. 15ad omawianej ustawy:**

1. Policjant doręcza odpis nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu niezwłocznie po ich wydaniu osobie stosującej przemoc domową oraz osobie doznającej tej przemocy.

1a. W razie niemożności doręczenia osobie stosującej przemoc domową, zamieszkującej wspólnie z osobą doznającą tej przemocy, odpisu nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, w sposób określony w ust. 1, odpis należy złożyć we właściwej jed-

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

nostce organizacyjnej Policji, umieszczając zawiadomienie o ich wydaniu na drzwiach wspólnie zajmowanego mieszkania, ze wskazaniem przyczyny umieszczenia zawiadomienia oraz wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono. Doręczenie uważa się za dokonane z chwilą umieszczenia zawiadomienia na drzwiach wspólnie zajmowanego mieszkania.

1b. W przypadku wydania zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, gdy osoba stosująca przemoc domową nie zamieszkuje wspólnie z osobą doznającą tej przemocy, zawiadomienie o ich wydaniu umieszcza się niezwłocznie na drzwiach mieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Policja w terminie 24 godzin od chwili wydania zakazów, o których mowa w zdaniu pierwszym, doręcza osobie stosującej przemoc domową ich odpisy w miejscu jej zamieszkania lub innym miejscu, w którym osoba ta przebywa lub ją zastano. Doręczenie uważa się za dokonane z **chwilą doręczenia** osobie stosującej przemoc domową odpisu zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu. Przepis art. 138 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.

1c. W razie ustalenia miejsca zamieszkania lub pobytu osoby stosującej przemoc domową niezamieszkującej wspólnie z osobą doznającą tej przemocy i niemożności doręczenia jej odpisu zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, przepis ust. 1a stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem że zawiadomienie o ich wydaniu umieszcza się na drzwiach mieszkania osoby stosującej przemoc domową. Doręczenie uważa się za dokonane z chwilą umieszczenia zawiadomienia na drzwiach mieszkania osoby stosującej przemoc domową.

1d. W razie niemożności doręczenia osobie stosującej przemoc domową niezamieszkującej wspólnie z osobą doznającą tej przemocy odpisu zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, w sposób określony w ust. 1b i 1c, doręczenie uważa się za dokonane z chwilą umieszczenia zawiadomienia o ich wydaniu na drzwiach mieszkania osoby doznającej przemocy domowej.

1e. W nakazie i zakazie, zakazie zbliżania, zakazie kontaktowania i zakazie wstępu dokonuje się wzmianki o niemożności doręczenia ich odpisów, wskazując jej przyczynę oraz datę i godzinę pozostawienia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1a–1c.

2. Jeżeli osoba stosująca przemoc domową odmawia przyjęcia nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, doręczenie uważa się za dokonane. W takim przypadku policjant dokonuje adnotacji o odmowie ich przyjęcia na oryginale nakazu lub zakazu.

3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1a–1c, zawiera imię i nazwisko osoby stosującej przemoc domową oraz wezwanie do niezwłocznego kontaktu z właściwą jednostką organizacyjną Policji, a ponadto dostępne po otwarciu zawiadomienia informacje o wydaniu nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, podstawie prawnej, miejscu i terminie ich odebrania, a także o zasadach zabrania ze wspólnie zajmowanego mieszkania i z jego bezpośredniego otoczenia przedmiotów osobistego użytku i przedmiotów niezbędnych do wykonywania osobistej pracy zarobkowej lub zwierząt do-

mowych będących własnością osoby stosującej przemoc domową niezbędnych do codziennego funkcjonowania lub pracy zarobkowej.

4. Policja niezwłocznie doręcza prokuratorowi odpis nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu oraz zawiadamia właściwy miejscowo zespół interdyscyplinarny, o którym mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a gdy w mieszkaniu zamieszkują osoby małoletnie lub osobą doznającą przemocy domowej jest osoba małoletnia – także właściwy miejscowo sąd opiekuńczy. W przypadku wydania zakazu wstępu Policja niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, do której uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, osobę zarządzającą obiektem sportowym, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, lub pracodawcę osoby doznającej przemocy domowej.

4a. W przypadkach, o których mowa w art. 18ab ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, o wydaniu wobec żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu, **Policja niezwłocznie zawiadamia właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.**

Dodatkowo, zgodnie z art. 15aj ust. 3a cyt. ustawy, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia szybkości postępowania, **sąd może dokonywać doręczeń przez Policję.** Do doręczeń stosuje się odpowiednio przepis art. 560⁶ Kodeksu postępowania cywilnego.

Nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania i zakaz wstępu tracą moc:

- po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone (przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania lub zakaz wstępu zostały wydane);
- gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (uprzednio „nakaz i zakaz” tracił moc w przypadku gdy osoba stosująca przemoc w rodzinie, wobec której wydano nakaz lub zakaz, została zatrzymana w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, a następnie zastosowano wobec niej środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania lub nakazania okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym) – w tej sytuacji prokurator niezwłocznie zawiadamia osobę doznającą przemocy domowej oraz właściwą jednostkę organizacyjną Policji.

Pozostałe czynności w ramach wydania zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania i zakazu wstępu, policjanci realizują w myśl przepisów obowiązującej ustawy o Policji, w sposób tożsamy z czynnością wydania nakazu i zakazu.

Natomiast w **przypadku zatrzymania osoby stosującej przemoc domową art. 15a ustawy o Policji zobowiązał Policję do niezwłocznego zawiadomienia prokuratora i właściwego miejscowo zespołu interdyscyplinarnego o dokonaniu zatrzymania, a gdy w mieszkaniu zamieszkują osoby małoletnie – także właściwego miejscowo sądu opiekuńczego**, a w przypadkach, o których

mowa w art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, o dokonaniu zatrzymania żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową Policja niezwłocznie zawiadamia właściwą miejscowo jednostkę organizacyjną ŻW.

NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 20 MAJA 1971 R. – KODEKS WYKROCZEŃ – NIESTOSOWANIE SIĘ DO NAKAZÓW, ZAKAZÓW I ORZECZEŃ WYDANYCH W SPRAWACH Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Do art. 66b § 1 kw dodano pkt 2, 3 i 4, które mówią o tym, że **kto nie stosuje się do wydanego przez:**

- 2) Policję, na podstawie art. 15aaa ust. 2 ustawy o Policji, albo Żandarmerię Wojskową, na podstawie art. 18aa ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie, gdy osoba doznająca przemocy domowej przebywa na ich terenie,
- 3) sąd postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przez:
  - a) przedłużenie obowiązywania wydanego przez Policję (lub ŻW) nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie, gdy osoba doznająca przemocy domowej przebywa na ich terenie,
  - b) zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, o których mowa w art. 11a ust. 1 i art. 11aa ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 4) sąd postanowienia o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o zakazie zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub o zakazie wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie

– **podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.**

W § 2 ustawodawca dodał, że tej samej karze podlega, kto umyślnie nie stosuje się do wydanego przez:

- 1) Policję (albo ŻW) zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;
  - 2) sąd postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przez:
    - a) przedłużenie obowiązywania zakazu zbliżania się, zakazu kontaktowania się wydanych przez Policję (lub ŻW),
    - b) wydanie zakazu zbliżania się lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, o których mowa w art. 11aa ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
  - 3) sąd postanowienia o zakazie zbliżania się lub o zakazie kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, o których mowa w art. 11aa ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Nieziennie obowiązuje, na podstawie art. 66b § 1 pkt 1, kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny w przypadku niestosowania się do wydanego przez Policję na podstawie art. 15aa ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo Żandarmerię Wojskową na podstawie art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

USTAWA Z DNIA 17 LISTOPADA 1964 R. – KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

W art. 755² (§ 1 i 2) ustawodawca dokonał nowych zapisów, z których wynika, że:

- w sprawach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej sąd może udzielić zabezpieczenia również przez przedłużenie obowiązywania wydanych przez Policję (lub ŻW) nakazu i zakazu lub zakazów; sąd może zmienić wskazane w nakazie i zakazie obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania lub wskazaną w zakazie zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej odległość określoną w metrach, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby doznającej tej przemocy,
  - sąd, udzielając zabezpieczenia, określa częstotliwość sprawdzania przez Policję (albo Żandarmerię Wojskową), czy orzeczone środki: nakaz i zakaz lub zakazy nie są naruszane (z uwzględnieniem podjęcia niezbędnych czynności; pierwsze sprawdzenie odbywa się następnego dnia po wydaniu nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu – co wynika już z treści szczegółowej art. 15ai ust. 1 ustawy o Policji, do którego odsyła przepis powyższy).
- W związku z **treścią § 5 tegoż artykułu sąd doręcza niezwłocznie odpis postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia** uczestnikom postępowania, wraz z pouczeniem

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

o zażaleniu, i prokuratorowi **oraz Policji** albo Żandarmerii Wojskowej, a ponadto zawiadamia właściwy miejscowo zespół interdyscyplinarny, a gdy w mieszkaniu zamieszkuje osoba małoletnie lub osobą doznającą przemocy domowej jest osoba małoletnia – także właściwy miejscowo sąd opiekuńczy, chyba że zabezpieczenie następuje przez przedłużenie obowiązywania nakazu i zakazu lub zakazów, a właściwy miejscowo zespół interdyscyplinarny oraz sąd opiekuńczy zostały powiadomione o ich wydaniu przez Policję lub Żandarmerię Wojskową.

PODSUMOWANIE

Znowelizowane w 2023 r. przepisy prawne, zgodnie z założeniem ustawodawcy, miały dostosować obowiązujące regulacje do zmieniających się uwarunkowań oraz wprowadzić do porządku prawnego kompleksowe rozwiązania dotyczące zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zniwelowania tego zjawiska. Zdaniem autorki artykułu większość rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę, a wpływających na skuteczność procedury „Niebieskie Karty” jest niewątpliwie słuszna. Niemniej jednak dopiero upływający czas pokaże, czy podmioty mające ustawowy obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej w sposób umiętny poradziły sobie z trudnościami związanymi z realizacją odmiennych niż dotychczas procedur postępowania, czy są realne możliwości realizacji tych rozwiązań (np. dostępność programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-pedagogicznych dla osób stosujących przemoc domową, a co za tym idzie – możliwość stosowania polityki karnej wobec sprawców przemocy domowej, którzy nie będą wywiązywać się z nałożonych na nich obowiązków). Na pewno nowe przepisy wprowadzają bardzo obiecujące środki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osobom krzywdzonym poprzez przemoc, a ich odpowiednie zastosowanie może zdecydować o efektywności działań na rzecz osób doznających przemocy, jak i ją stosujących.

Na koniec warto zaznaczyć, że przygotowywane są zmiany do wytycznych nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

- ¹ Art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.) – dalej u.p.p.d.
- ² Art. 3 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961).
- ³ Lex, P. Maczyński, *Przeciwdziałanie przemocy domowej*, <https://sip.lex.pl/maczyński-pawel-przeciwdzialanie-przemocy-domowej> [dostęp: 12.11.2023 r.].
- ⁴ Art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.).
- ⁵ Tamże, art. 2 ust. 1 pkt 3.
- ⁶ Tamże, art. 2 ust. 1 pkt 4.
- ⁷ Uzasadnienie do Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, s. 2 (druk sejmowy Sejmu RP IX kadencji nr 2799), <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2799> [dostęp: 29.11.2023 r.].

- ⁸ Art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- ⁹ Tamże, art. 9a ust. 5.
- ¹⁰ Patrz art. 9a ust. 8 u.p.p.d.
- ¹¹ Porównaj: art. 9b ust. 2 z art. 9e ust. 3 z art. 9c ust. 5a u.p.p.d.
- ¹² Porównaj: art. 9b ust. 3 z art. 9b ust. 2 pkt 10 z art. 4 ust. 6 u.p.p.d.
- ¹³ Porównaj z art. 9b ust. 8 pkt 5 i 6 u.p.p.d.
- ¹⁴ Porównaj art. 9b ust. 2 z art. 9b ust. 5 u.p.p.d.
- ¹⁵ Porównaj z art. 9b ust. 6 u.p.p.d.
- ¹⁶ Art. 4 ust. 6 pkt 1–4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- ¹⁷ Porównaj art. 9b ust. 11 z art. 9b ust. 8 pkt 5 u.p.p.d.
- ¹⁸ Porównaj art. 9b ust. 11 pkt 4 u.p.p.d. z art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 u.p.p.d.
- ¹⁹ Porównaj z art. 9b ust. 11 pkt 5, art. 4 ust. 6 oraz art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 u.p.p.d.
- ²⁰ Zobacz treści w punktach 1–7, które zawiera art. 9b ust. 11 u.p.p.d.
- ²¹ Porównaj art. 9b ust. 12 z ust. 11 pkt 3 tego samego artykułu oraz art. 4 ust. 6 pkt 2 cyt. ustawy.
- ²² Porównaj art. 4 ust. 6 pkt 2, z art. 9b ust. 11 pkt 3, art. 4 ust. 6 pkt 4 i art. 9b ust. 8 pkt 6 cyt. ustawy.
- ²³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 grudnia 2000 r., II AKz 289/00: „Pojęcie uporczywości zawiera zarówno wielokrotność uchylania się od wykonania powinności, jak i świadomość niweczenia tym możliwości osiągnięcia stanu, założonego przez prawo”; Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1979 r., V KRn 297/79: „Uporczywe” uchylanie się oznacza długotrwałe postępowanie nacechowane nieustępliwością. W pojęciu uchylania się jest zawarty negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do nałożonego na nią obowiązku, sprawiający, że nie dopełnił on tego obowiązku, mimo że ma możliwości jego wykonania”.
- ²⁴ Art. 9b ust. 8 u.p.p.d.
- ²⁵ Lex, P. Maczyński, *Przeciwdziałanie przemocy domowej*.
- ²⁶ Tamże.
- ²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1870.
- ²⁸ Legalis, R. Gostkowska-Maczuga, *Zasady postępowania w ramach procedury „Niebieskiej Karty” i wzory obowiązujących w procedurze formularzy w 2023 r.*, <https://gov.legalis.pl/zasady-postepowania-w-ramach-procedury-niebieskiej-karty-i-wzory-obowiazujacych-w-procedurze-formularzy-w-2023-r/> [dostęp: 20.11.2023 r.].
- ²⁹ Tamże.

Summary

Counteracting domestic violence. Implementation of duties and powers of the Police in the light of amendments to legal acts, made in 2023

The author of the article analyzes the amendments to selected legal acts in the field of counteracting domestic violence, implemented in 2023 – in the scope of powers and duties of the Police. She describes such issues as: a diagnosis of domestic violence based on new definitions and range of this phenomenon, forms of support for people who have experienced violence, factors conditioning the initiation of the “Blue Cards” procedure; activities of the interdisciplinary team and the diagnostic-assistance group as well as new legal solutions towards persons using domestic violence, i.e. corrective-educational and psychological-therapeutic interactions, including isolation measures applied by the Police, such as: a restraining order, a prohibition on contacting a person experiencing domestic violence and a ban on entering the premises of school, care or artistic institution, sports facility or place of work, and staying on the premises where the person experiencing domestic violence attends, plays sports or works, as well as a court-imposed obligation on a person using domestic violence to leave the apartment in a situation in which a threat to life or health is created for the person experiencing domestic violence.

Thumaczenie: Katarzyna Olbryś